

## Historien om Lilla Eneby i Toresunds församling.

Stora Eneby och Lilla Eneby lydde jämte kringliggande hemman t ex Ulfsberga och Vannesta som frälsegård under Mälsåker på 1500-talet och början av 1600-talet. Nedanstående karta från 1640 visar dock att Lilla Eneby och det angränsande Ulfsberga var kronohemman dvs ägdes av staten redan vid 1600-talets första hälft.

### LILLA ENEBY och ULVSBERGA år 1640



Selbo härad Tårnen sochn.

#### Explicatio notarum

Lille Eneby chronehemman helgärdz. Denne by hafa med Ulsbärga tegskiffter uthi både gården och Storängen, nämligh en trediedeel. Till denne by hör och twänne wreter sampt 3 fiällar noterade med littiris X, utträknade till 10 1/2 tunna. Desse föres tillhopa med hanss trediedell från Ulssbärga och inräknass med åhrlig wthsädhe. Littera F gärdet 16 1/2 tunna, där aff fåår Lille Enby 5 1/2 tunna, Ulssbärga 11 tunnor. Sub littera G, det andra gärdet 18 tunnor, Lille Enby där aff till 6 tunnor, Ulssbärga 12 tunnor. Lille Enby äng sub S littra, 17 lass. Littera H Stor ängen 75 lass, dar<sup>1</sup> aff kommer till Lille Enby 25 lass, Ulsbärga 50 lass. Ulssbärga ähr skattehemman, 6 1/2 öresland. Sioängen<sup>2</sup> till Ulsbärga alena, sub I littera, 7 lass. Wtanpå bladet och detta ark hafer Ulsbärga i Stenby ängen och effter sitt stångtaal nämligh 3 stänger och 1 quarter, äng 24 1/4 lass, sub V littira der sammastädess. Item tuänne åkrar aff Snesta, bägge gården 3/4 tunneland, dee ähre märte<sup>3</sup> med littera V. Folio 102. Sub nummero 3, tre tegar till Lille Enby aff Salby ark och folio 106, till 5 lass. Skog 0, elak mulebett, litet fiskie. Lille Enby angifuit 9 tunnor, det andra 8 tunnor. Äng 40 lass. Ulsbärga åhrligen angifuit 9 tunnor. Äng 50 lass.

(Till höger om textramen:)  
NotaBene, byn nummero 10.  
Nummero 9.

(Karttext:)  
Siöängia till Wlssbärga, slät hård-wall. Lind. Betzhaga til till Eneby och Wlssbärga med med bärg wthi. Wandesta åker och angh, *krono* 1, *frälse* 2. Biörkfiälen. Dänne plaan hafer warit åker och nu igenlagdt, lyder Lill Eneby. Tompt, Lille Enby. Haga till Wlss-bärga med skogh och bärgh wthi. Suartmylle. Kohaga till Lill Eneby. Lill ängen till Lille Enby, slät och något skarp hårdwall. Trägård. Stor ängen bärande till Ulsbärga, slät något toffwig. Moojord. Haga till Wlssbärga med skogh och bärg wthi. Sandjord. Lerjord. Haga till Lill Eneby med tiäck skogh och dyieboten. Lerjord. Stenby angh gränsar, *krono* 1. Store Enby angh och åker, *krono* 1. Törlunda angh möter, *frälse* 2.

(Under skalan:)  
Scala ulnarum.

Gårdar som tidigare hade förlänats adeln indrogs till staten under Karl X:s reduktion i slutet av 1600-talet. På riksdagen år 1655 upprepades de ofrälse krav på reduktion som de tidigare framfört under riksdagen år 1650. Karl X Gustav gick denna gång dem tillmötes och beslutade att alla omistliga gods, det vill säga de som var oundgängliga för hovet, krigsmakten och bergsverken, samt en fjärdedel av de donationer adeln fått sedan den 6 november 1632, skulle dras tillbaka till kronan. Den sistnämnda propositionen gav reduktionen sitt namn. Under de första åren av Karl XI:s förmyndarregering fortsatte arbetet med indragning av gods från Karl X:s regeringstid. Under 1662 - 63 återtogs gods från adelsmännen för omkring 14 000 daler silvermynt. Snart skedde dock åter en avmattning och nya donationer gjordes av förmyndarregeringen. Efter Karl XI myndighet och kröning, 1672, återupptogs dock arbetet med indragningar och från början av 1673 till slutet av 1680 återkallades gods med omkring 203 000 daler silvermynt ränta. Därefter trädde reduktionskollegiets verksamhet tillbaka till förmån för de nya reduktionsbeslut som tillkom 1680 och 1683 och som genomfördes av andra i förvaltningen. Till 1687 fortgick emellertid 1655 års reduktionsarbete vid sidan av de nya, dock i minskad omfattning när de nya myndigheterna övertog arbetet efter hand.

Lilla Eneby och Ulfesberga hade dock tidigare dragits in till staten. På kartan ovan anges att både Lilla Eneby och Ulfesberga var kronohemman dvs ägdes av staten. På 1750-talet började de statliga hemmanen att säljas till självägande bönder.

Så långt tillbaka man kan finna kyrkböcker för Toresunds socken dvs från 1694 och fram till och med 1846 har Lilla Eneby varit bebott av våra anfäder. Lilla Eneby var ett kronohemman med 5/8 mantal storlek. Det var således ett stort hemman med stora åkerareler och skog. Egendomen gränsade till Wansta (Vannesta), Ulfesberga (Ullsberga), Stora Eneby och Najn (Najudden). Exakt storlek i antal tunnland (1 tunnland är ca 5000 kvadratmeter) går inte att säga eftersom ett mantal skiljer sig i olika delar av landet beroende på hur mycket jorden gav i avkastning. Ett mantal skulle vara så stort att det kunde livnära en familj under 1 år. På den tiden var familjen stor med många barn och flera generationer som bodde tillsammans. Att det var ett kronohemman innebar att det ägdes av Kronan dvs staten. De som bodde på en sådan gård arrenderade egendomen och betalade skatt för det.

I gamla dokument över soldater och soldattorp kan vi finna att redan 1686 var Lilla Eneby en sk rotegård dvs man hade att försörja en soldat. 1686 kan vi se att Erich i Lilla Eneby var huvudrotebonde för Eneby roten (Lilla Eneby och Stora Eneby). Soldaten på Lilla Eneby hette Per Een. Han hette egentligen Per Tomson men fick soldatnamnet Een 1688 då han installerades på Lilla Eneby. Han antogs som soldat redan 1683.



**Lilla Eneby soldattorp 1800-tal**

Eric heter Pärsson i efternamn och han är född någon gång vid 1600-talets första hälft. Sannolikt var hans far kronobonde på Lilla Eneby vid tiden för ovanstående kartas tillkomst. Vi kan inte finna när han föddes men han dog omkring 1696. Då finns han inte längre upptagen i Katekismilängden (dvs Husförhörlängden) för perioden 1694 – 1719. Han var gift med Karin Olofsdotter (som också dog omkring 1696) och fick tillsammans med henne dottern Kierstin, som gift sig med Olof som vi inte säkert vet efternamnet på. I husförhörlängderna på den tiden var man ”sparsam med bläcket” och det stod ofta bara ”Olof och hustrun” utan att namnge vare sig efternamnet på mannen eller hustruns namn. Via efterforskningar i gamla födelseböcker kan vi dock finna att Olof var från Kumla by i Toresund och hette Ersson i efternamn.

Olof torde ha dött omkring år 1700 (sannolikt 1698) och Kierstin dog den 6 mars 1710. Tillsammans fick de barnen:

sonen Eric  
 sonen Lars (vår anfader)  
 dottern Margareta  
 dottern Kierstin

Efter föräldrarnas död övertar sonen Lars arrendeskabet på gården. Lars Olofsson (1679 – 1736) är skriven på gården som ”rotebonde” 1728. Lars gifter sig med pigan Elisabeth Joensdotter den 8 november 1707. Elisabeth är född 1677 i Kumla i Toresund. Tillsammans får de barnen:

|            |                         |
|------------|-------------------------|
| Jonas      | född 1711 (vår anfader) |
| Karin      | född 1712               |
| Brita      | född 1714               |
| Olof       | född 1716 död 1729      |
| Margaretha | född 1719               |
| Eric       | född 1722               |

Maria            född 1725 död 1736

Efter faderns död 1736 blir sonen Jonas ”herre på täppan”.

Sonen **Jonas Larsson** gifter sig den 9 oktober 1740 med **Brita Jansdotter** född 1721 i Vånga i Toresund och får med henne barnen:

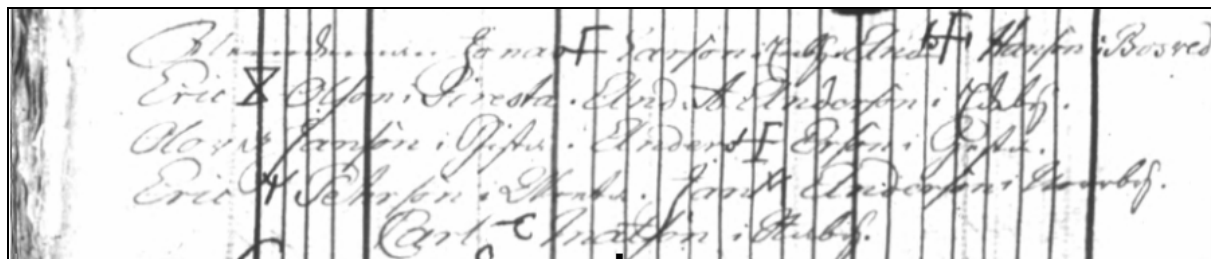
|       |                                        |
|-------|----------------------------------------|
| Anna  | född 1743 men som dör samma dag        |
| Johan | född 1744                              |
| Per   | född 1746                              |
| Eric  | född 1749 men som dör 16 veckor gammal |
| Maria | född 1750                              |
| Jonas | född 1752.                             |

**Brita** dör den 9 april 1756 av okänd anledning 46 år gammal. Jonas gifter om sig med **Anna Nilsdotter** född 1735 och får med henne barnen:

|           |                                      |
|-----------|--------------------------------------|
| Eric      | född 1759 men som dör efter 14 dagar |
| Brita     | född 1760 men som dör 1761           |
| Anna Lisa | född 1762 (vår anmoder)              |

I december 1762 dör även Anna Nilsdotter av hetsig feber men Jonas gifter snabbt om sig (juli 1763) nu med pigan Anna Andersdotter. Jonas och Anna Andersdotter får inga barn.

Under 1750-talet sålde Kronan egendomar i Toresund dvs Stallarholmen till blivande självägande bönder. Jonas Larsson köper Lilla Eneby av Kronan (Staten). Exakt vilket år detta sker finns ingen uppgift om. Under denna tid är Jonas även nämndeman dvs sitter i det vi idag skulle kalla för kommunfullmäktige och har sålunda möjlighet att på ett avgörande sätt påverka vad som sker i socknen.



Våra anfäder nämndemännen Jonas Larsson från Lilla Eneby och Eric Olsson i Giresta har tillsammans med övriga nämndemän med sina bomärken signerat protokollet från mantalskrivningsmötet den 15 oktober 1765.

Forna tiders bönder hade begränsade möjligheter att ”göra karriär”. De kunde bli byfogdar, sexmän eller kanske kyrkvårdar. Nådde man så långt som till nämndeman hade man stigit högt i graderna. I många bygder var innehavet av nämndemannaämbetet ett storbönders värdighetstecken.

År 1766 dör Jonas Larsson 55 år gammal vilket innebär att egendomen skall skiftas ut mellan arvingarna. Under åren 1773 – 1778 skedde också ett storskifte i samförstånd med de kringliggande gårdarna.



Nämndeman Eric

Olofsson i Giresta 30 riksdaler (Anm:även Eric Olofsson är en av våra anfäder)

Aulen i Wansta 18 riksdaler

Per Olofsson i Giresta 72 riksdaler

Jan Ersson i Giresta 120 riksdaler

Anders Andersson i

Ulricsberg 72 riksdaler

Eric Andersson i Giesta

för en tunna råg 60 riksdaler

Smeden Thunlig i

Thuringe sochen 20 riksdaler.

**Tillgångar inventarier och fordringar 10061 riksdaler 24 shilling**

**Gälders skuld i Sterbhuset**

Allmänna avgifter att

betalas i december 1757 443 riksdaler

till dottern Anna Lisa 663 riksdaler

4% av ??? sammanblifver 11 riksdaler

**BEHÅLLNING 8943 riksdaler.**

8943 riksdaler var jättemycket pengar år 1766. På gården fanns 27 olika djurslag såsom kor, kvigor, kalvar, hästar, får och lamm, grisar och höns. Dessutom var åkerarealen relativt stor 5/8 mantal så man levde gott på avkastningen från gården.

Arvsskiftet gav till resultat följande ägarskap:

¼ del till sonen **Per Jonsson**

¼ del till sonen **Jonas Jonsson**

¼ del till dottern **Anna Lisa Jonsdotter**, nu gift med bondsonen **Anders Andersson** född på Gesta,

¼ del till dottern **Maria** som är gift med mågen **Per Ersson**.

**Jonas Jonsson** dör 1820 och hans hustru Kaisa Ersdotter dör 1824. Dottern Stina Kajsa flyttar till Wansta Upgård. Vad som händer med henne sedan går inte att finna. Det innebär dock att det inte finns någon arvinge till Jonas Jonssons del av Lilla Eneby.

**Marias make Per Ersson** dör 1809 och hans del ärvs då av sonen **Eric (Persson)** född 1786

**Anders Andersson** som i Husförhörslängden står som "egare" trots att det är hustrun som ärvt lotten dör dock 1797 och **Anna Lisa** gifter om sig med bondsonen Jan Persson född 1773 från Dillnäs (Gnesta) med vilken hon får sonen Jan Petter Jansson född 1804. Jan Persson dör 1816 i magplågor 42 år gammal. Från tidigare äktenskap med **Anders Andersson** har hon barnen:

Anna Caisa född 1782

Maria född 1784

Anders född 1787

Greta Lisa född 1789

**Carl Eric** född 1796. (vår anfader)

Johan Eric        född 1826  
Karin Charlotta född 1830  
Carl August      född 1834  
Anders Gustaf   född 1839. (vår anfader)

Hälften dvs 5/16 delar ägs av **Anna Lisa Jonsdotter**. Av hennes del äger sonen **Carl Eric** 5/12 delar

[illegible]

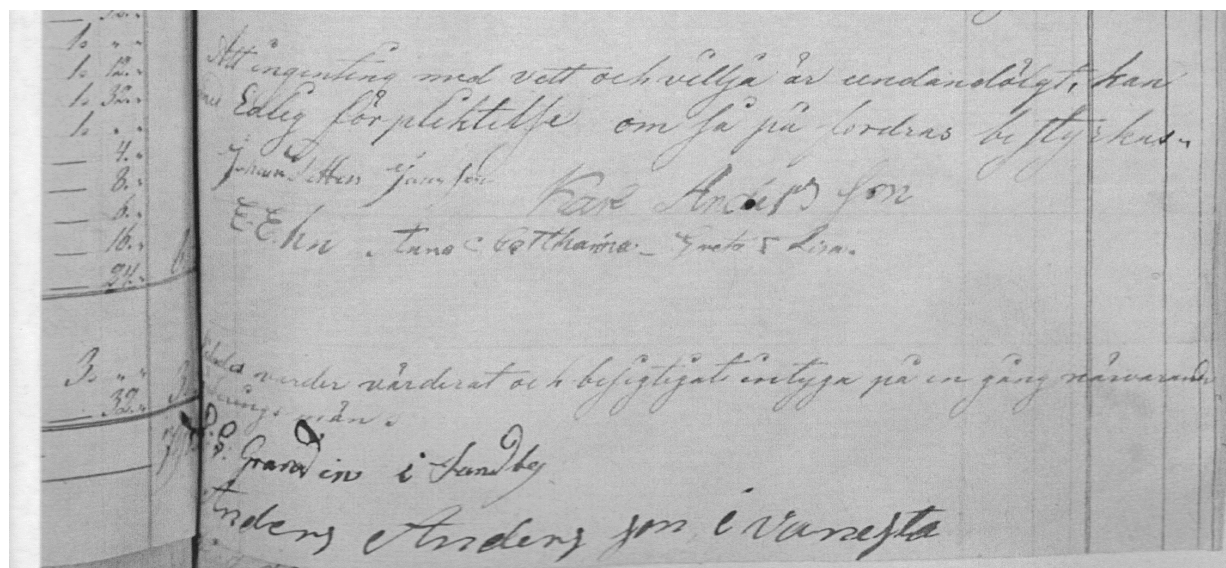
1844 dör **Anna Lisa Jonsdotter**. I bouppteckningen efter Anna Lisa kan man läsa:

*År 1844 den 30 December blef laga Bouppteckning hållen efter Enkan Anna Lisa Jonsdotter i Lilla Eneby i Thoresunds socken af Sehlebo härad och Nyköpings län som med döden afgick den 17:e i denna månad och efter sig lemnade arfvingarna som följer nämligen: Sonen Carl Eric Andersson Bonde i Lilla Eneby Jan Petter Jansson Bonde i Jursta i Öfver Enhörna Socken Dottren Enkan Anna Christina i Quarntorp Enkan Greta Lisa i Girista samt Sonbarnen Soldaten Ehn vid Kongl Södermanlands Regemente och Gripsholms Compagnie och hans syster Anna Lisa Torsäll vid Wånga samt Dåterdottren Pigan Maria Ersdotter i Girista Mellangård, de omyndiges rätt bevakades af Bonden Jan Petter Jansson i Jursta Öfver Enhörna socken. Boet uppgavs af samtliga arfvingar som vid tillfället woro närvarande och i den ordning som följer.*

|                                                                           | Banco | RD | SH | RS |
|---------------------------------------------------------------------------|-------|----|----|----|
| <i>Fast Egendom</i>                                                       |       |    |    |    |
| <i>5/16 dels Mantal Krono Skatte lilla Eneby no2. Uppskattnings värdi</i> | 754   |    |    |    |
| <i>Gulld</i>                                                              |       |    |    |    |
| <i>Ett st Gulldring</i>                                                   | 3     | 16 |    |    |
| <i>Koppar</i>                                                             |       |    |    |    |
| <i>En Kittelväger</i>                                                     | 6     | 32 |    |    |
| <i>En bär dito</i>                                                        | 1     | 16 |    |    |
| <i>En Kaffepanna</i>                                                      | 1     | 16 |    |    |
| <i>En mindre dito</i>                                                     |       | 16 |    |    |
| <i>Tänn</i>                                                               |       |    |    |    |
| <i>Ett mindre fat 2nne gamla Tallrikar</i>                                |       | 16 |    |    |
| <i>2nne st Ljusstakar</i>                                                 |       | 12 |    |    |
| <i>Ett st dito</i>                                                        |       | 8  |    |    |
| <i>Jern och Blecksaker</i>                                                |       |    |    |    |
| <i>En mindra panna med oock</i>                                           |       | 12 |    |    |
| <i>Diverse Jernsaker</i>                                                  |       | 8  |    |    |
| <i>Ett Stopp</i>                                                          |       | 6  |    |    |
| <i>Ett st större Sax</i>                                                  |       | 4  |    |    |
| <i>2nne st Skopor</i>                                                     |       | 4  |    |    |
| <i>Ett st Kaffebrännare med qvarn</i>                                     |       | 12 |    |    |
| <i>2nne st Grytor och ett st Strykjern</i>                                |       | 28 |    |    |
| <i>Husgeråds Saker</i>                                                    |       |    |    |    |
| <i>Ett brunmålat Skop</i>                                                 | 1     |    |    |    |
| <i>Ett st dito dito</i>                                                   |       | 16 |    |    |
| <i>En Mjölkhylla</i>                                                      |       | 6  |    |    |
| <i>3nne st Karmstolar</i>                                                 |       | 36 |    |    |
| <i>En Thina och en liten så</i>                                           |       | 20 |    |    |
| <i>En Säng</i>                                                            |       | 12 |    |    |

|                                                      |     |    |   |
|------------------------------------------------------|-----|----|---|
| <i>Diverse Tunnor och Fjerdingsar</i>                | 2   | 16 |   |
| <i>Ett st Sädeslår och 2nne st Kistor</i>            | 2   | 32 |   |
| <i>Ett st Betsman</i>                                |     | 4  |   |
| <i>Ett st Säll mm</i>                                |     | 8  |   |
| <i>En så och en Mjölkytta</i>                        |     | 24 |   |
| <i>En Lyckta och ett Rifjern af Messing</i>          |     | 8  |   |
| <i>En Stol och en Kommod</i>                         |     | 24 |   |
| <i>Ett st Baktråg</i>                                |     | 4  |   |
| <i>Ett st Brunmålad Soffa</i>                        | 1   |    |   |
| <i>Fruntimmers gång Kläder</i>                       |     |    |   |
| <i>En gammal Walldmans Kappa</i>                     |     | 22 |   |
| <i>En blårandig Ylle Klädning</i>                    |     | 16 |   |
| <i>En gulrandig dito af Blårgarn</i>                 |     | 24 |   |
| <i>En Bomulls dito</i>                               |     | 32 |   |
| <i>En Tjol och en Tröja blårandiga</i>               | 1   |    |   |
| <i>5 st Förkläden á 12 Shilling</i>                  | 1   |    |   |
| <i>5 st Hallsdukar á 16 Shilling</i>                 | 1   | 12 |   |
| <i>4 st Linntyg</i>                                  | 1   |    |   |
| <i>Ett par Fingerhandskar</i>                        |     | 4  |   |
| <i>4 st Mössor</i>                                   |     | 8  |   |
| <i>En gammal Lärft tröja</i>                         |     | 6  |   |
| <i>3 par Strumpor</i>                                |     | 16 |   |
| <i>1 st Svart Yllehalsduk</i>                        |     | 24 |   |
| <i>Linne och Sängkläder</i>                          |     |    |   |
| <i>3nne st Fjäder Kuddar á 1 Riksdaler</i>           | 3   |    |   |
| <i>2nne st Enkla Sängtäcken</i>                      |     | 32 |   |
| <i>2nne st Lakarn</i>                                |     | 16 |   |
| <i>En Bordsduk och en Servett</i>                    | 1   |    |   |
| <i>2nne st Skinnfällar</i>                           | 3   | 16 |   |
| <i>Diverse</i>                                       |     |    |   |
| <i>5 st Fårskinn á 16 Shilling</i>                   | 1   | 32 |   |
| <i>3nne st Lärftgarn á 12 Shilling</i>               |     | 36 |   |
| <i>12 st Ull á 16 Shilling per st</i>                | 4   |    |   |
| <i>Kreatur</i>                                       |     |    |   |
| <i>En Ko</i>                                         | 10  |    |   |
| <i>En Tacka</i>                                      | 2   |    |   |
| <i>En Kalf</i>                                       |     | 32 |   |
| <b>SUMMA INVENTARIER</b>                             | 815 | 12 |   |
| <i>Skulder</i>                                       |     |    |   |
| <i>Till Sonen Carl Eric Andersson enligt Revers</i>  | 9   | 22 | 7 |
| <i>Till Dottren Maria Andersdotter i Lilla Eneby</i> | 13  | 16 |   |
| <i>Till Sonson Eric Ehn i Lilla Eneby Soldattorp</i> | 13  | 25 | 4 |
| <i>Till Eric Pehrsson i Löfdahl</i>                  | 29  | 38 | 9 |

|                              |     |    |   |
|------------------------------|-----|----|---|
| Till Anna Persdotter         | 16  | 32 |   |
| Bouppteckningsarfvode        | 6   | 32 |   |
| Begravningsomkostnader       | 40  | 33 |   |
| Fattigprocenten              | 1   | 16 | 3 |
| Till Herr Prosten Grawallius | 33  | 16 |   |
| SUMMA SKULDER                | 164 | 39 |   |
| SUMMA BEHÅLLNING             | 650 | 20 |   |



Här finns de autentiska namnteckningarna efter sonen Carl Eric Andersson som här stavar med K och sonsonen soldaten i Lilla Eneby soldattorp Eric Ehn. Anders Andersson i Wansta Karls och Eric's namnteckningar bevitnades av Anders Andersson i Vannesta och Per Gustaf Grandin som ärvde Sundby efter sin farbror Eric Grandin. Det är ju på Sundby vi bor idag. Häftigt!!

Det är lite märkligt att dottern Maria inte finns upptagen bland arvingarna men står upptagen bland gäldenärerna. Mamman Anna Lisa har en skuld till "Dottren Maria Andersdotter i Lilla Eneby" uppgående till 13 Riksdaler och 16 Shilling. Förklaringen är att Maria som flyttade till Överselö för att gifta sig 1804 blev enka och flyttade hem till Lilla Eneby 1834. Hon dog där den 6 februari 1842. Skulden till henne kvarstod dock efter hennes död och övertogs av dotterdottern Maria Ersdotter född 1824 och nu gift med hemmansägaren Eric Jansson i Giresta Norrgård no 2 tidigare boende i Giresta Mellangård.

Även sonen Anders var död. Han flyttade först till Mälsåker där han var trädgårdsdräng. Där gifte han sig med ladugårdspigan Ewa Katrina Jansdotter den 20 augusti 1814 och fick sonen Eric. 1814 flyttad de till Åleby på Selaön där han också var trädgårdsdräng. Han dog i Räfsnäs Kungsgård den 20 maj 1820 av oangiven sjukdom. Han var trädgårdsdräng där också. Dit kom han med familjen år 1815. I samband med flytten till Räfsnäs bytte han namn till Thorsell. Hans barn soldaten Eric Ehn och dotter Anna Lisa Torsäll i Wånga ärvde hans lott. Soldaten Eric var född 1814 i Åleby i Ytterselö och flyttade in från Baggbohl år 1836 då han blev antagen som soldat. Han dog den 28 maj 1860 i Lilla Eneby soldattorp dvs i torpet på bilden ovan. System Anna Lisa Torsäll var född den 23 december 1818 på Räfsnäs Kungsgård där fadern Anders var trädgårdsdräng.

Sonen **Carl Eric** säljer 1846 sin ärvda andel till någon (vet inte vem men sannolikt Per Ericsson på Stora Eneby) och flyttar med sin familj till Giresta som brukare (arrendator), där hustrun Maja Stina är bonddotter, därefter till Åkerby som dräng 1847 och tillbaka till Giresta 1849, till Björkeby 1852 och tillbaka till Giresta Sörgård 1854. **Carl Eric** dör där 1871.

Sonen Anders Gustaf flyttar till Wansta (Vannesta) 1852, tillbaka till Giresta Sörgård 1854, till Giresta Mellangård 1856, till Hammarby i Enhörna 1862, till Gesta 1864, till Valla på Ytterselö 1866, till Stenby 1868.

På Stenby träffar han Wilhelmina Lovisa Charlotta Eklund som är fosterbarn där och bördig från Stackberg i Lilla Nora i Enhörna. 1871 flyttar så slutligen Anders Gustaf till Stackberg i Lilla Nora och gifter sig med Wilhelmina och tillsammans får de Selma Charlotta som är Helges (*min fru Anitas pappa*) mamma.

**Carl Eric**s fru Maja Stina Ersdotter flyttar efter makens död till sonen Anders Gustaf och svärdottern **Wilhelmina Lovisa Charlotta Eklund** i Stackberg, Lilla Nora i Ytterenhörna, där hon avlider den 11 december 1883.

I en gammal taxeringskalender står: År 1882 och 1883 omfattande Eneby i Södermanlands län, Selebo härad, Toresunds socken. Gård vid Mälaren omfattande Stora Eneby 7/8 mantal, Lilla Eneby 5/8 mantal, Giresta 1/8 mantal, Torlunda ¼ mantal, Ulfsberga 1 mantal, Åkerby ¾ mantal och Elglöt 1/8 mantal tillsammans 3 ¾ mantal till ett taxeringsvärde av 85 000:- dvs Lilla Eneby var 1883 värt ca 14 167:-

Carl Eric och Maja Stina hade förutom sonen Anders Gustaf ytterligare 2 söner och 1 dotter. Dottern Karin Charlotta dog redan 1849 vid 18 års ålder i när hon tjänade piga i Mälby i Toresund. De 2 sönerns levnadshistoria förtjänar också att berättas.

### **Carl Augusts sorgesamma liv.**

Carl August Carlsson var född på Lilla Eneby den 4 september 1834. Hans syskon hette Johan Eric född 1826  
Karin Charlotta född 1830  
Anders Gustaf (vår anfader) född 1839.

System Karin var född på Mälsåker när fadern Carl Eric Andersson under ett par år var skogvaktare där, dog redan 1849 dvs samma år som hon skulle fylla 19 år. Hon tjänade då piga i Mälby. Det finns ingen anteckning om dödsorsaken.

Carl August och brodern Anders Gustaf flyttade till Vannesta 1852 för att arbeta som dräng. 1854 flyttade brodern Anders Gustaf till Giresta södergård som dräng medan Carl August stannade kvar på Vannesta till 1857 då han flyttade till Stora Eneby och blev statdräng där. På Stora Eneby träffade han Hedvig Albertina Åkerholm född den 1/4 1839 på Kvicksta. Med henne fick han sonen Carl Johan född den 4/5 1858. Carl Johan står som oä i böckerna dvs avlad utom äktenskapet. Nedkomsten skedde i Mariefred. Det framgår inte i böckerna att det är Carl August som är fadern men det får man klart för sig i senare skrifter.

1859 flyttade han till Gesta 2 som dräng och 1860 flyttade Hedvig till Vånga där hon födde dottern Augusta Albertina den 31/1 1863. Även Augusta Albertina står som oä eftersom

Hedvig och Carl August fortfarande är ogifta. Men den 19 juli 1863 gifter sig Carl August med Hedvig Albertina Åkerholm. Bröllopet sker i Mälby dit Carl August flyttade 1860. I Mälby föddes dottern Amanda den 27/10 1864. Men de flyttade till Vånga nr 1 i månads-skiftet oktober/november 1864 för att bli statdräng där och tyvärr dog Amanda redan den 16/12 1864 av okänd sjukdom. Hon blev bara några dagar gammal. Ett hårt slag för varje förälder men det var mer än vanligt på den tiden att barnen dog unga. I Vånga föddes sonen Anders Gustaf den 5/3 1866. Tio dagar efter nedkomsten dog Hustrun Hedvig Albertina 27 år gammal i barnsäng dvs den 15/3 1866. Carl August och barnen flyttade till Vannesta samma år dvs 1866.

Naturligtvis blir Carl August bestört. Nu står han ensam med 3 barn, Carl Johan 8 år, Augusta Albertina 3 år och Anders Gustaf nyfödd. Vad göra? År 1867 tog han barnen med sig och flyttade till Stora Eneby och blev statdräng där och 1867 flyttade han till Löflund på Giresta och där bodde hans föräldrar Carl Eric Andersson och Maja Stina Ersdotter. År 1871 flyttade han och barnen till Gesta men när fadern dog 1871 flyttade han tillbaka till Löflund och bodde tillsammans med modern där. Den 1/10 1873 dog sonen Carl Johan som nu var 15 år. Carl Johan vistades då hos sin farbror Johan Eric Carlsson som var bonde på en av gårdarna i Hammarby i Enhörna.

Den 24 augusti 1875 hängde sig Carl August på Löflund i Giresta. Han orkade helt enkelt inte med alla sorger och bedrävelser som han mött under sitt liv.

Hur gick det då för de övriga barnen Augusta Albertina och Anders Gustaf?

Dottern Augusta Albertina vistades efter faderns död hos sin farmor Maja Stina som bodde hos sin son Anders Gustaf på Stackberg i Lilla Nora i Enhörna. Från 1876 bodde dock Augusta Albertina hos sin farbror Johan Eric på Hammarby i Enhörna och stod som fosterdotter till honom. Fosterdottern Augusta Albertina gifte sig med soldaten Vilhelm Edvard Turing Gylfe 1886 och bosatte sig på Jursta soldattorp. Hon dog på Skälsta i Enhörna den 14 maj 1923 och hennes man 1 år senare.

Farbrodern Johan Eric hade redan 1849 flyttat till sin (halv)farbror Jan Peter Jansson som var bonde på Jursta västergård. Johan Eric blev dräng där. Han flyttade vidare med Jan Petter Jansson när denne sålde Jursta västergård och köpte gården Lilla Väsby i Enhörna. Enligt husförhörlängden var Johan Eric nykterist. Han gifte sig 1859 med Kerstin Catharina (Stina Caijsa) Wansölin född den 23/9 1827 i Ekeby i Ytter Enhörna. De fick 2 döttrar. Dottern Hulda Josephina föddes den 16/4 1861. Johan Eric och Stina Caijsa flyttade därefter till hustruns fädernesgård Hammarby i Enhörna där fadern Anders Wansölin född i Vansö var bonde och nämndeman. Han blev nu brukare (arrendator) på denna gård. Där föddes dottern Hilda Christina den 23/8 1866. Kerstin Catharina dog den 22/8 1887 och Johan Eric dog den 24/2 1897. Dottern Hulda Josephina gifte sig med August Vilhelm Jansson och tog över gården i Hammarby medan dottern Hilda Christina gifte sig 1889 med sjökaptenen Albert Adolf Ferdinand Ekström född i Södertälje 1858 och bosatte sig på Hammarby. Hulda dog i Björnlunda den 25/2 1930 och Hilda i Löta i Sparreholm den 20/1 1954. Hon var då skild sedan 1909 från kaptenen Ekström.

Carl Augusts son Anders Gustaf bodde kvar på Löflund i Giresta till 1880 då han också flyttade till Jursta i Överenhörna och blev fosterson till sin (halv)farbror Jan Peter Jansson. 1881 flyttade han vidare till Stora Väsby i Ytter Enhörna och 1882 vidare till Rothugget under Ekeby. Han gifte sig 1891 med Anna Mathilda Söderqvist från Norrlöt i Enhörna och flyttade

till Södertälje. Han dog på ålderdomshemmet i Nykvarn den 23/5 1937. Han hade skiljt sig från Anna Mathilda 1931.

Nu kunde sagan om Lilla Eneby ha varit slut. Men 2012 var delar av det gamla Lilla Eneby ute till försäljning. Priset var 795 000:- och det fanns således en möjlighet att återigen införliva Lilla Eneby i släkten.

**Så här såg Lilla Eneby i Stallarholmen ut hösten 2012.**



Författat av:

Bertil Lindh  
Vildrosstigen 6  
64561 Stallarholmen